

Takk for at vi kan bidra:

God seksuell helse er en forutsetning for å ha god fysisk og psykisk helse generelt. Vi kan ikke ha god helse om ikke vi også har god seksuell helse.

En undersøkelse Tyrili gjorde i 2023 viser at ruspåvirket sex er vanlig blant ALLE deres pasientgrupper, uavhengig av kjønn og seksualitet, og av rusmidler. Det støtter opp under internasjonale observasjoner om at chemsex, men også alle andre former for seksualisert rusbruk er i vekst.

Seksualitet i rusbehandling kan handle om å bruke rusmidler for å håndtere traumer, forsterke nytelse og prestasjon. Det kan handle om at seksualiteten plutselig blomstrer når pasienten slutter med opiater og ikke vet hvordan hen skal håndtere dette. Eller om hvordan institusjonen legger til rette for at pasienter kan leve ut sin seksualitet.

Det europeiske overvåkningsorganet for rus, EMCDDA, viser til at mennesker som blander sex og rus unndrar seg å kontakte helsetjenester.

Våre brukere forteller at ansvaret for å ta opp spørsmål om seksualitet overlates til pasient og bruker, som ikke vet hvordan informasjonen vil blitt mottatt av helsepersonellet. Dermed tier pasientene, mens de ansatte ikke fanger opp, for eksempel voldtekstutsatte chemsex-pasienter på rusakuttmottak.

Dersom skadelig rusbruk og rusavhengighet skal forebygges må rusbehandlere være **villige, stødige og kompetente** til å snakke om seksualitet.

Det er viktig at temaene seksuell helse, rus og mental helse sees under ett. Et bra sted å starte er med å lese den nye nasjonale seksuelle helsestrategien (som også omhandler rus og sex): <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-med-ny-strategi-for-seksuell-helse/id3117667/>. Deretter snakker dere med oss. Chemfriendly Norge er landets **eneste** brukerorganisasjon for skeive rusbrukere. Vi har spisskompetanse på å snakke om seksualitet og rus og har oversikt over andre norske ressurser på rus og seksualitet. Tyrili, LAR i Oslo, og andre har hatt gode prosjekter som omhandlet å tematisere seksualitet i rusbehandling.

Det er også viktig å vite at minoritetskompanse ikke kun handler om tilrettelegging av nasjonale kulturers språk og skikker, men også om seksuelle subkulturer. Skeive har egne subkulturer, eget språk og skikker. Dersom ord som Bareback, Poz, PrEP, PnP, Slamming og Top/Bottom er ukjent for rusbehandler, da er de **ikke** minoritetskompetente på skeive.

Det trengs klarere retningslinjer for når helsepersonell skal inndra førerkort, kontakte barnevern etc. Sanksjoner skal IKKE være noe man tyr til på automatikk. At du har et rusproblem er ikke ensbetydende med at du kjører bil rusa, stjeler medisiner fra jobb eller utsetter barn for rus. Dessverre ender mange rusbehandlere opp med å straffer

pasienter som tok ansvaret å be om hjelp, fordi retningslinjene for når man intervenserer er uklare.

Vi trenger **uavhengig** forskning på behandlingskader.

Skadereduksjon **må** inn i rusbehandling. All kunnskap og erfaring tilsier at tilbakefall er å forvente. Når du som rusbehandler vet at det er stor risiko for at pasienten får tilbakefall, da er det din fordømte plikt å lære bort tiltak for tryggere rusbruk, for å redusere risiko for at pasienten ikke opplever overdoser, eller blir voldtatt i det tilbakefallet.

Lesetips:

<https://sexrusogsamtykke.no/>

Vh

Andrés Lekanger, styreleder i Chemfriendly Norge

Oslo, 14. juni 2026

Innspill til Rusbehandlingsutvalget

Chemfriendly Norge er en landsomfattende, frivillig medlemsorganisasjon med formål å forebygge overdoser og annen uhelse som konsekvens av bruk av rusmidler.

Målgruppene våre er skeive – herunder sexarbeidere – som er berørt av illegale rusmidler. Vi er en likepersons- og brukerorganisasjon. Aktivistene, våre medlemmer og frivillige, er både fagpersoner og likepersoner og vi er et faglig forankret tiltak. Vårt veiledende prinsipp og faglige metode er skadereduksjon.

Hovedvirksomheten vår er rusopplysning, helseinformasjon og sosialt hjelpearbeid, samt pasient- og brukermedvirkning. Vi tilbyr målgruppa informasjon om risikoreduserende bruk av illegale rusmidler, psykososial oppfølging, deler ut brukerutstyr og bidrar til å avstigmatisere det å snakke om illegal rusbruk, og om seksualisert rusbruk. Vårt arbeid med pasient- og brukermedvirkning består av foredragsvirksomhet overfor helsepersonell, spesielt innen seksuell helse og rusbehandling.

Medlemmer, frivillige og brukere består av skeive (og andre) så vel rusbrukere som avholdende av alle kjønn. De illegale ruserfaringene kan være i tilknytning festing og dancing (rave), men også seksualisert rusbruk, herunder chemsex. Blant menn som har sex med menn har vi også chemsex-deltakere som lever med hiv, og som tidvis også er smittet med hepatitt C. Enkelte har erfaring med bytte eller salg av sex, og noen chemsex deltakere injiserer når de har sex. Målgruppene deltar i alle beslutningsprosesser i Chemfriendly og bestemmer hva vi snakker om og hvordan vi jobber. Vi tror på verdien av at likepersoner hjelper hverandre. Når skeive rusbrukere og likepersoner møter hverandre kan de både støtte hverandre i møte med fordommer og stigmatisering utenfra, samt dele erfaringer. Likepersoner kan lettere motivere andre skeive rusbrukere til å kontakte hjelpeapparatet for rus- og seksuelle helseproblemer, enn om oppfordringen kommer fra utenforstående.

Chemfriendly når grupper av rusbrukere som offentlige tilbud sliter med å nå.

Seksualisert rusbruk ikke er et ensartet fenomen. Sex er for mange vanlig i situasjoner der rusmidler allerede er en del av den sosiale konteksten, uten at kombinasjonen av rus og sex nødvendigvis er planlagt. Og mange bruker også rus mer bevisst i seksuelle situasjoner, for eksempel for å håndtere smerter ved samleie, redusere angst eller usikkerhet, dempe skam eller gjøre seksuell aktivitet lettere å gjennomføre. Derfor er det behov for en nyansert forståelse av sammenhengen mellom rus og sex.

Vi ønsker også å understreke at seksualisert rusbruk ikke bare kan forstås som et spørsmål om rusmiddelbruk. For mange kan det handle om nærhet, intimitet, tilhørighet, seksuell utforskning og relasjoner. Personer som opplever utfordringer knyttet til seksualisert rusbruk kan være ambivalente, de kan oppleve negative konsekvenser samtidig som det dekker viktige emosjonelle, sosiale eller fysiske behov. Dersom hjelpetilbud kun møter dette som et tradisjonelt rusproblem, risikerer man å overse viktige sider ved personens situasjon.

Videre mener vi det er viktig å anerkjenne betydningen av traumer og psykiske belastninger. Tidligere seksuelle krenkelser, overgrep, skam, minoritetsstress og andre belastende erfaringer kan være en del av bakteppet for noen som strever med seksualisert rusbruk. Dette understreker behovet for traumebevisste tjenester som evner å se rus, sex og psykisk helse i sammenheng.

Chemfriendly Norge anbefaler derfor:

- Systematisk kartlegging av sammenhengen mellom rus og sex i relevante helse- og velferdstjenester.
- Styrket kompetanse om seksualisert rusbruk blant personell innen seksuell helse, psykisk helse og rusfeltet.
- Økt kompetanse om sex og seksuell helse blant ansatte i rusbehandling og psykisk helsevern.
- Bedre samarbeid mellom tjenester slik at personer med sammensatte utfordringer ikke faller mellom ulike fagområder.
- Utvikling av traumebevisste og ikke-dømmende tjenester som senker terskelen for å søke hjelp.

For å lykkes med forebygging, tidlig intervensjon og behandling må helse- og velferdstjenestene i større grad anerkjenne og håndtere den tette sammenhengen mellom rus, sex og psykisk helse.

Med vennlig hilsen,

Chemfriendly Norge

Georg Broch, daglig leder/s.